

УДК 349.3

Валерій Іванович МОСКОВЕЦЬ,

кандидат соціологічних наук, доцент,

*старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності*

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0216-9470>

БЮДЖЕТНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

Бюджетна безпека держави як складова фінансової безпеки – це особливий стан платоспроможності країни, який забезпечує збалансованість доходів і видатків державного та місцевих бюджетів й ефективне використання фінансових ресурсів бюджетної системи у процесі виконання державною та місцевою владою своїх функцій (державного управління, міжнародної діяльності; фінансування науки, освіти, культури й охорони здоров'я; забезпечення національної безпеки та оборони, реалізації інвестиційної та екологічної політики) за рахунок збереження фінансової стабільності (стійкості) бюджетної системи впливу загроз.

Зміст бюджетної безпеки виявляється у співвідношенні бюджетних ресурсів, параметрів їх формування та розподілу із сумарними потребами отримувачів таких ресурсів. За формою бюджетна безпека виявляється в системі оцінок, які характеризують її рівень. Об'єктом бюджетної безпеки є фінансові ресурси бюджетної системи (кошти), кількісні та якісні

характеристики їхнього розподілу між ланками бюджетної системи, суспільно-політичні, правові та фінансові аспекти бюджетного процесу, які є індикаторами і критеріями оцінки забезпечення бюджетної безпеки. Предметом бюджетної безпеки є діяльність держави, спрямована на гарантування певного рівня бюджетної безпеки шляхом впливу на її об'єкт. Суб'єктами безпеки в бюджетній сфері є органи законодавчої та виконавчої державної влади, органи місцевого самоврядування.

Основними цілями під час здійснення ефективного управління бюджетною безпекою мають бути: забезпечення повного та постійного виконання фінансових зобов'язань держави; усунення дестимулюючих і сприяння розвитку стимулюючих факторів бюджетної безпеки; відносно зниження витрат на функціонування держави та скорочення (поступове усунення) дефіцитності бюджету; зменшення боргового навантаження на національну економіку [1, с. 95].

Серед наявних і потенційно можливих загроз бюджетній безпеці можна виділити: недосконалість нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу та прорахунки в бюджетному плануванні; зменшення виробництва в основних галузях народного господарства; недостатнє або невчасне наповнення джерел покриття бюджетного дефіциту; наявність суттєвих диспропорцій фінансування бюджетних видатків на підрозділи функціональної класифікації; незаконне та неефективне використання бюджетних коштів; неефективність системи контролю за бюджетними надходженнями та видатками бюджетних коштів тощо [2, с. 22].

Основними негативними тенденціями, які становлять суттєві загрози бюджетній безпеці України, є: невиконання запланованих показників доходів і видатків бюджету; різке збільшення державного та гарантованого боргу держави; зменшення позитивного фінансового результату суб'єктів господарювання від звичайної діяльності до оподаткування; зменшення загального обсягу зовнішньої торгівлі; збільшення негативного показника зовнішньоторговельного сальдо [3, с. 204].

На сьогодні бюджет України перебуває під впливом цілої низки факторів, які залежать від внутрішньої ситуації у зв'язку із кризою у військовій, економічній та соціальній сферах, а також від політичних рішень, зокрема у фінансовій політиці держави щодо економічних реформ. За нинішніх обставин, коли значно посилився вплив на українську економіку, зокрема неекономічних факторів (військових, інформаційно-психологічних, соціальних та адміністративних), і помітно виріс безпосередній та опосередкований вплив інших держав на розвиток економічних процесів у країні, загалом фінансово-політична ситуація в Україні виявляє особливі загрози бюджетній безпеці на всіх рівнях, про що зазначають багато науковців і практиків. Це доводить, що гарантування бюджетної безпеки держави є одним із ключових завдань під час реалізації її стратегічних соціально-економічних пріоритетів.

Список бібліографічних посилань

1. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів : навч. посіб. / С. М. Фролов, О. В. Козьменко, О. О. Бойко та ін. Суми, 2015. 332 с.
2. Кибиткин О., Скотаренко О. Эконометрические методы оценки чувствительности экономической системы. *Вестник МГТУ им. М. Баумана*. 2010. № 1. С. 19–26.
3. Кишакевич Б. Ю. Формування системи фінансової безпеки України в умовах глобалізації. *Вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2012. № 22. С. 202–207.